

правника.

Отже, у вищих навчальних закладах необхідно розвивати психологічні служби та створювати відповідні психолого-педагогічних умови, що спонукають студентів систематично, свідомо і творчо опановувати не тільки професійними знаннями, професійно – важливими компетенціями, а й розвивати впевненість у власній навчальній ефективності, що є предиктором професійної успішності та самореалізації особистості.

1. Гайдар М.И. Развитие личностной самоэффективности студентов-психологов на этапе вузовского обучения : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Марк Игоревич Гайдар. – Воронеж, 2008. – 260 с.

2. Євдокимова Н. О. Психологічні засади формування суб'єкта правничої діяльності у вищому навчально-му закладі: монографія / Н. О. Євдокимова. — Миколаїв: Іліон, 2011. — 420 с.

3. Татенко В.А. Психология в субъектном измерении: Монография / В.А. Татенко . – К.: Видавничий центр „Просвіта”, 1996. – 404 с.

Шубенок Тамара Іванівна
викладач кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Проблема використання критичного мислення привертає увагу викладачів на всіх стадіях вивчення іноземної мови. Процесами впровадження критичного мислення почали займатися вже півтора століття тому. Особливістю критичного мислення є вивчення існуючого і, на основі цього, створення особистого продукту, а також розвитку комунікативних навичок і навичок роботи у команді.

Коли починаєш цікавитись, що таке «критичне мислення», то бачиш, що не існує обмежень його визначенням. Коли у США провели опитування серед вчителів, то біля ста вчителів з різних навчальних закладів запропонували дуже велику кількість ідей і пропозицій. Ось деякі з цих відгуків:

- задавати питання і уникати допущень;
- вміти оцінювати інформацію і вибрати доречну інформацію;
- вміти запитувати про погляди, аргументи та ідеї;
- висловлювати розумні міркування;
- аналізувати матеріал, формулювати свою думку про нього, та вміти підтримати свою думку;
- примушувати студентів бути автономними і незалежними;

- визначати свої особисті інтереси;
- подивитись на проблему з іншого куту;
- задавати правильні питання і розглядати різні точки зору;

Хоча жодне з цих висловлювань не дало єдиного правильного визначення терміну «критичне мислення», всі ці відповіді означають, що ці ідеї є дуже важливими для освітнього процесу.

Термін «критичне мислення» вперше з'явився в академічних кругах і літературі у середині ХХ століття. У 1941 році академік Едвард Глейзер підкреслив, що критичне мислення відноситься до пошуку доказів, щоб підтримати або дискредитувати впевненість (або аргумент).

Але ще до того як Глейзер використав термін «критичне мислення», у історії людства існували ознаки критичного мислення. Так, наприклад, грецький філософ Сократ у III столітті до нашої ери запропонував систему проведення опитування, у якій все піддається сумніву, з метою дізнатися правди на основі реальних доказів. Як відомо, сократівський метод опитування ще й досі сильно впливає на багато прийомів в освіті і є необхідним вмінням для розвитку ефективного критичного мислення.

Навіть на базовому рівні критичне мислення може допомогти визначити, чи є щось правдивим, напівправдивим, або зовсім неправдивим. Щоб це визначити, необхідно володіти різноманітністю допоміжних навичок, тобто думати критично.

Багато вчених приділяли увагу цим питанням. Серед них психолог Бенджамін Блум, який у 1956 році очолював комітет педагогів, який розробляв систему критичного мислення на високому рівні. Основою його розробок було те, що викладачі повинні були розвивати у своїх учнів серію навичок, щоб примусити їх вчитися більш ефективно. Інші вчені (Андерсен Л.В. і Красвол Д.Р.), скористалися розробками Б. Блума. Вони запропонували систему методів для забезпечення спроб запровадити набір методів, які б допомогли провести учня від нижчого рівня мислення до вищого.

Так що ж таке критичне мислення?

По-перше, це розуміння. Коли ми читаємо або слухаємо текст, ми обробляємо його і намагаємось зрозуміти. Рідною мовою це зробити дуже легко. Для тих хто вчить мову, це займе більше часу. Вчителю потрібно буде задати серію питань, таких як: Що це за текст? Цей текст взятий з газети? Де б ви могли прочитати цей текст?

По-друге, застосування. Ознайомившись з текстом, ми одержуємо нову інформацію, і застосовуємо її з якоюсь метою. У роботі в аудиторії це часто означає відповіді на запитання, заповнення таблиці за допомогою фактів з тексту. Тобто ми працюємо з новою інформацією з тексту.

По-третє, аналіз. Стадія аналізу, це коли ми повертаємось до тексту і починаємо аналізувати, як представлена інформація автора. Наприклад, студенти знайшли інформацію в тексті, але ми просимо їх підтвердити це фактами з тексту на підтримку цієї тези. Студенти більш критично ставляться до змісту

тексту і не сприймають його з першого погляду.

По-четверте, оцінювання. Оцінювання є однією з ключових навичок критичного мислення високого рівня. Це стадія, коли студенти намагаються оцінити обґрунтованість інформації. Вони повинні оцінити, яка кількість інформації підтримується фактами, а яка є переконаннями автора тексту. Оцінювання є найскладнішою стадією для всіх учнів. Вона потребує навичок високого рівня

По-п'яте, творчість. Творчість - це остання з п'яти допоміжних навичок. Коли студенти відпрацювали тему, їм потрібно застосувати інформацію і створити щось своє на основі вивчених фактів. Це може бути есе, яке буде виражати їх особисті думки, але підтверджені фактами і свідченнями, які вони дослідили у процесі роботи. Або це може бути групова презентація, де вони представлять свої аргументи за і проти у своїх висновках.

Модель такого навчання полягає в тому, щоб допомогти учням піднятися на інший рівень володіння мовою. Це ніколи не відбувається гладко.

Для чого нам потрібно критичне мислення у вивченні іноземної мови? Звичайно, можна вивчати мову і без будь-яких елементів критичного мислення. Механічне запам'ятовування, вправи такого типу як «слухайте і повторюйте», не потребують критичного мислення, але це відбувається тільки на початковому рівні вивчення мови. Коли ж студенти досягають вищого ступеню володіння мовою, вони повинні мислити критично. Для цього існує велика кількість вправ, використовуючи які вчитель буде сприяти активному застосуванню іноземної мови. Розвиток навичок критичного мислення допоможе студентам аналізувати ситуацію і досягти прийняття свого особистого рішення. Це надає можливість повірити в себе і свою здатність оцінити ситуацію, аналізувати факти і робити розумні висновки.

1. Edward M. Glaser (1941) An Experiment in the Development of Critical Thinking New York:Colombia University. Teachers College)

2. Bloom B. S (ed). (1956) A Taxonomy of Educational Objectives. New York: Longman

3. Anderson, L.W. & Krathwohl, D.R. (Eds) (2000) A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. New York: Longman

Мороз Єлізавета Вікторівна,
аспірант кафедри філософії
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Становлення української демократичної правової державності, повернення у європейське цивілізоване співтовариство потребує значного підвищення правосвідомості громадян, їхньої правової культури, неухильного до-